

31 Eesti kooli Euroopast kogunesid Luksemburgi

Külalised jälgivad LEKi koolitundi.

Esiplaanil istuvad (vasakult) Gregory Defense, Laura Pariis ja Joosep Randoja. Tagapool kiikavad Hugo Jakobson (eespool) ja Horret Stig Must. FOTO: Katarina Liivo

Veebruari viimasel nädalavahtusel said Luksemburgis kokku Euroopas tegutsevate Eesti koolide eestvedajad ja õpetajad koguni 13 riigist. Miks kokku tuldi ja mida huvitavat teevad teised koolid, rääkis Mõnikord toimetusele Luksemburgi Eesti kooli (LEK) juhataja Mari-Liis Kivioja.

Väljaspool Eestit tegutsevate Eesti koolide emakeelepäevad toimusid juba kuuendat korda. Osalejate arv on iga aastaga kasvanud, nagu ka Eesti koolide arv. Sellel aastal said kokku juba 76 õpetajat 13 riigist ning 31 koolist, lasteaiast või muust asutusest, kus õpetatakse eesti keelt ja kultuuri.

Varem on sellised kokkusaamised toimunud 2010. aastal Hamburgis (osales kolm kooli), 2011. aastal Münchenis (neli kooli), 2012. aastal Hollandis (üheksa kooli), 2013. aastal Berliinis (18 kooli) ja eelmisel aastal Londonis (20 kooli).

Ürituse eesmärk oli mõelda, kuidas saaks paremini omavahel koostööd teha, et koolid areneksid ning õpetuse kvaliteet oleks parem.

Selleks pidasime erinevaid loenguid, seminare, ümarlaudu ja käisime vaata-

mas LEKi koolitunde. Kersti Lepajõe Tartu ülikoolist rääkis lugemisest ja kirjutamisest mitmekeelses klassis, Reili Argus Tallinna ülikoolist tutvustas lapse keelelist arengut toetavaid mängu, Piret Kärtner haridus- ja teadusministeeriumist andis ideid ja materjale laulude kasutamiseks keeletunnis ning koolitaja Viive Einfeldt rääkis väärtuskasvatusest ning aitas väärtusi avastada.

Lisaks toimusid Piret Kärtneri ja Eesti Instituudi esindaja Anu Kippasto eestvedamisel ümarlaud, mis käsitlesid väljaspool Eestit tegutsevate Eesti koolide ootusi Eesti riigile ning andsid näpunäited projektide kirjutamiseks.

Ühiste probleemidena tulid välja ikka rahastamise teema, õpetajate ja sobivate ruumide leidmise keerukus ning osades koolides ka vanemate laste, ja ka nende vanemate, motiveerimine koolitöös osalemiseks.

Mõeldi ka, mida saaksid koolid ühiselt ette võtta. Eelkõige saaks vahetada kogemusi ja ideid. Osade koolide vanemate õpilaste vahel toimib näiteks teist aastat kirjasõbra projekt.

LEK-il toimib juba päris hea koostöö meie lähikonnas tegutsevate Eesti koolidega Brüsselis, Goudas, Kölnis, Frankfurtis ja Pariisis. Seda eelkõige erinevate esinejate/teatrite Eestist siitoomisega. Kui rääkida veel huvitavatest algatus-

test, siis näiteks Müncheni Eesti kool on korraldanud õpilasvahetuse ühe Tartu kooliga, kus nende lapsed on koolivaheajal veetnud nädal aega elades Tartus peredes ning käies sealsetes koolitundides. Frankfurdi Eesti koolis toimus järgi vastupidine projekt, kus kaks Eesti noort olid nõ keeletugiõpilastena külas sealsetes peredes.

Mitmed koolid korraldavad koos kohalike eestlaste seltsidega suvepäevi või suisa suvisid pikemaajal lastelaagreid, näiteks Rootsis ja Inglismaal.

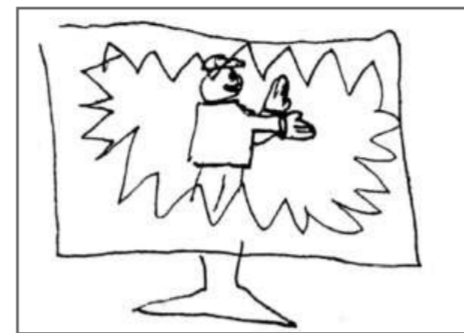
Enamasti on Euroopa Eesti koolides õppetöö ülesehitus suhteliselt sarnane. Erinevused on läbiviidavate tundide sageduses, mis sõltub olemasolevatest õpetajatest. Meil toimuvad tunnid üks kord kuus, kuid on koole, kus koolipäevi on mitu korda kuus. Strasbourgis näiteks toimuvad Eesti koolis tunnid koguni mitu korda nädalas.

Tähelepanuväärana jäi meelde, et Londoni Eesti koolis on vanemal rühmal projektiõpe, mille raames on nad teinud erinevaid foto- ja lavakunstiprojekte, eelmisel aastal tegid muusikavideo.

Mõnede Eesti koolide juures toimub ka eesti keele õpe täiskasvanutele, eelkõige teistest rahvusest isadele. Meiegi siin oleme selle peale mõelnud, aga siiani on ruumi- ja ajaressurs napp olnud. ■

Katkine telekas

Mirte Kurmi koomiks

ÜKS KÜSIMUS

Kas vastab tõele, et 13. sajandi algul, kui ristisõdijad vallutasid Eesti, oli nende seas ka rüütleid Luksemburgist?

Tartu ülikooli ajaloo professor, "Eesti ajaloo üldkäsitluse" teise köite "Eesti keskaeg" toimetaja Antti Selart: "Pole sugugi välistatud, et mõni üksik ristisõdija oli sealt pärit, suurem hulk kindlasti mitte. Et mõnda isikut leida, peaks enne teadma täpsemalt ajahetke, kust otsida. Muidu aga sobiks Luksemburgi kant pigem natuke hilisemal perioodil, 14. sajandile ja Leedu-vastastele retkedele, kui Prantsusmaal ja Burgundia hertsogkonnal oli ristisõdijate rekruteerimises üsna keskne osa – ja viimaste kiiluvees ujus kultuuriliselt ka Luksemburg." ■

Kus õpetatakse lastele eesti keelt ja kultuuri Euroopas

Stockholmi Eesti Huvikool – 2006. aastast – õpilasi 163
 Anni Lasteaed Soomes – Helsingis 2011. a. – õpilasi 140
 Eesti Kool Belgias – Brüsselis 2002. a. – õpilasi 125
 Luksemburgi Eesti Kool – Luksemburgis 2012. a. – õpilasi 77
 Tampere koolid Soomes – üle linna erinevad koolid – õpilasi 57
 Eesti Kool Londonis – 2009. a. – õpilasi 54

Eesti Kool Iirimaal – Dublinis 2011. a. – õpilasi 43
 Kölni Eesti Kool – 2013. a. – õpilasi 38
 Berliini Eesti Kool – 2009. a. – õpilasi 35
 Frankfurdi Eesti Kool – 2012. a. – õpilasi 33
 Müncheni Eesti Kool – 2006. a. – õpilasi 30
 Hamburgi Eesti Kool – 2005. a. – õpilasi 25
 Eesti Kool Hollandis – Goudas 2007. a. – õpilasi 25
 Eesti kool Oslos – 2007. a. – õpilasi 24
 Pariisi Eesti Kool – 2008. a. – õpilasi 24
 Corki Eesti Kool Iirimaal – 2013. a. (2010-2013 tegutses Corki lugemispesa nime all) – õpilasi 24

Kopenhaageni Eesti Kool ja Lasteklubi – 2013. a. (Lasteklubi juba 2008.a.) – õpilasi 24
 Stockholmi Eesti Lasteaed – 1969. a. – õpilasi 22
 Bologna ja Milaano Eesti Kool – Bolognas 2012. a. – õpilasi 22
 Eesti Keeleklubi Göteborgis – 2011. a. – õpilasi 17
 Itä-Pori kool ja Cygnaeuse Kool Soomes – Poris 2012. a. – õpilasi 13
 Jukola kool Soomes – Hämeenlinnas 1984. a. – õpilasi 12
 Kopenhaageni Eesti Pühapäevakool – 2002. a. – õpilasi 4

MÕNIKORD

TEINE KORD : MAI 2015

AITAME EESTI KOONDISE VÕIDULE!

Eesti koondise kapteni Martin Johannsoni uhke õhulend eelmisel sügisel võidetud mängus Gruusia vastu. Hetk hiljem maandub pall Gruusia meeskonna väravas. Martin mängib käsipalli samuti tugevas Rumeenia liigas klubis Bacau Stiinta Municipal Dedeman.

FOTO: Eesti Käsipalliliit

Luksemburgi eestlastel on juunis harukordne võimalus aidada oma toetusega edasi pääseda Euroopa meistriõigustele järgmise ringi Eesti meeste käsipallikoondisel, kelle otsustavad mängud toimuvad just Luksemburgi koondisega!

Eesti koondis mängib Luksemburgiga edasipääsu nimel kaks mängu, millest esimene toimub 10. juunil (kolmapäev) kell 19.30 Centre sportif National d'Coque'is. Korduskohtumine tuleb 13. juunil Viljandis.

„Muidugi me ootame kõiki eestlasi ja nende sõpru kohapeale mängu vaatama ja meile kaasa elama,“ ütles

Mõnikord toimetusele Eesti käsipalliliidu vastutav sekretär Pirje Orasson.

Tegemist on alles 2018. aastal toimuvate käsipalli Euroopa meistriõigustele valiksarja esimese kvalifikatsiooniringi mängudega. Eesti ja Luksemburgiga kuulub ühte alagruppi veel Gruusia koondis. Edasi järgmise kvalifikatsiooniringi pääseb vaid kolmest meeskonnast parim.

Alagrupis on seis selline, et juba kõik mängud pidanud Gruusia juhib küll neljast mängust teenitud nelja punktiga, kuid edasipääsu võimalusi neil enam pole, sest kahest matšist kaks silma ko-

gunud Luksemburgi ja Eesti vastu olakse omavaheliste kohtumiste võrdluses miinuses. Sisuliselt selgitavad Eesti ja Luksemburg kahe omavahelise mängu kokkuvõttes, kes võidab edasipääsu.

Eesti koondise jaoks tuleb kindlasti raske mäng, sest käsipall on Luksemburgis üks populaarsemaid pallialasid. Viimases rahvusvahelise käsipalliliidu maailma koondiste tugevustabelis seisab Luksemburg igatahes Eesti koondisest eespool vastavalt 66. koht ja 73. koht.

Viimati kohtusid Eesti ja Luksemburgi koondised maavõistlusmängudes 2010. aasta jaanuaris ja siis jäid Luk-

semburgis toimunud mängud viiki 1:1. Esimese mängu võitis Eesti lausa 43:29, aga järgmisel päeval lasti end lõdvaks ja kaotati 23:25.

Eesti koondise kuulsamad mängijad, maailma ühes tugevamas käsipalliliigas Saksamaal mängivad Mait Patrail (viskas 2010. aastal Luksemburgile kahe mänguga 21 väravat!), Dener Jaanimaa ja Janar Mägi peaksid esialgsel andmetel Luksemburgis mängima, mis tähendab, et Eesti koondisel on head võimalused siiski see vajalik mäng võita.

Mõnikord toimetusele

Näitus maailmarändurist Lennart Merist reisib mööda Euroopat

16. aprillil avati Luxembourgis Euroopa Liidu majas näitus "Veelinnurahvas", mis räägib meie esimesest presidentist Lennart Merist, kes oli ka väga tuntud kirjanik ja filmitegija.

Kui käisime näitust aprilli lõpus vaatamas, siis Euroopa Liidu maja töötajad ütlesid, et näitus oli üsna populaarne. Seetõttu pikendati isegi näituse lahtiolekuaega veel ühe nädal võrra.

Näitus koosnes stendidest, kus oli kirjas Lennart Meri elulugu ja näidatud, kus kõik need meie sugulasrahvad elavad. Iga-

Näituse avamisele kogunes päris palju rahvast. Esiplaanil sinistes kleitides meie tubli naisansambli Meloodilised Tordid liikmed (vasakult alates) Anneli Aken, Ingrid Järvi, Tea Reinvald ja Mairis Minka. FOTO: Meelik Mallene

le rahvale, keda Lennart Meri oli filminud, pühendati üks stend.

Väga huvitav oli teada saada, et mõnda meie sugulasrahvast on veel väga palju, kuid mõnest – nagu liivlastest – on alles jäänud ainult vaid mõned keelt oskavad inimesed. (Viimane liivi keelt emakeelena kõnelenud inimene suri Lätis 2009., Kanadas 2013. aastal. Seega ei ole liivi keel kahjuks enam kellegi emakeel. Küll on aga inimesi, kes oma vanavanemate keele siiski selgeks on õppinud – näitena keeleteadlane Valts Ernštreits ja pärimusmuusik Julgi Stalte –Mõnikord)

Kuigi näitus on Luxembourgis juba suletud, rändab see mööda maailma edasi ja võib-olla saate seda kuskil mujal nägema. Igatahes soovitan!

Katrina Kivik

Kadri Riikoja püüab Luksemburgi parimaks

15-aastane Kadri Riikoja tegeleb juba kaheksandat aastat iluvõimlemisega. Kadri on korduvalt võitnud medaleid siinsetel võistlustel, aga juuni keskel on meil kõigil suur lootus, et Kadri saab omavanuste parimaks Luksemburgis! Kadri rääkis enne tähtsast võistlust Mirte Kurm ja Hans Loik

Miks sa tahtsid hakata tegelema iluvõimlemisega?

Mu ema pani mu iluvõimlemisse, kui olin viieaastane. Treener ütles, et mul on väga palju annet. Niisiis ma jätkasin treeninguid, aga siis me kolisime Luksemburgi. Siin avati ka iluvõimlemisklubi, kus ma hakkasin käima. (Kadri jäi treeningutes mõned aastad vahele, uuesti alustas ta treeninguid kümneaastaselt-toim.) Mulle iluvõimlemine väga meeldis, sest see oli hästi naiselik, tüdrukute sport.

Kui kaua sa oled iluvõimlemisega tegelema?

Olen sellega tegelema kokku juba seitse aastat, varsti saab kaheksa aastat täis.

Kellele sa iluvõimlemist soovivad?

Soovitan seda kõikidele väikestele tüdrukutele, kellele meeldib sport, aga kellele meeldivad ka igasugused värvilised kostüümid, pallid ja linnid. Mina võimlen pallide, lintide, kurikate ja rõngaga.

Mida peab oskama, et iluvõimlemisega tegeleda?

Sa pead oskama olla kannatlik ja pead olema väga tubli. Natuke on ka füüsilist annet vaja – peab painduv olema.

Kui palju sa harjutad?

Ma harjutan neli korda nädalas, mis teeb umbes kaheksa kuni kümme tundi nädalas.

Kas on raske nii palju trenni teha?

See on raske. Nii füüsiliselt kui ka vaimselt. Sa pead endasse uskuma, pead positiivselt mõtlema, et sellega hakkama saada. Iluvõimlemine ei ole lihtne.

Kui tihti sul on võistlused?

Luksemburgis on iga paari kuu tagant võistlused ja seal ma tavaliselt võistlen.

Kas sul on enne esinemist hirm ka?

On küll. Adrenaliin on sees, sest mõtled, et nüüd on sul kaks minutit, et kõik hästi teha. Kõik, mida oled nädalaid, kuid ja aastaid harjutanud.

Milliseid auhindu oled saanud?

Olen saanud Luksemburgis kohalikel võistlustel teise koha, kolmanda koha ja viimasel Luksemburgi meistrivõistlustel sain jälle kolmanda koha.

Kadri Riikojal on iluvõimlemises tublid eeskujud – 1980-ndate lõpus tuli Janika Mölder tollase NSV Liidu naiskonna koosseisus maailma ja Euroopa meistriks, 2008. aastal aga pääses Irina Kikkas esimese Eesti sportlasena iluvõimlemises olümpiamängudele.

FOTO: Hassen Khaïl

Milline suur võistlus on sul järgmiseks tulemas?

Tulemas on Luksemburgi meistrivõistlused, kus mina võistlen ühe omavanuse tüdruku vastu. Võiduvõimalus on suur. (Kuna Kadri ei ole Luksemburgi kodakondsust, siis Luksemburgi meistriks ta tulla ei saa. Isegi kui ta võistluse ära võidab. Aga esikoht on alati esikoht ning selle võidab parim!-Mõnikord)

Kui kaua sa kavatsed veel iluvõimlemisega tegeleda?

Arvan, et niikaua, kuni ma kooli lõpetan. Mul on veel jäänud kolm kooliaastat. Nii et loodetavasti siis kolm aastat veel.

Mida sulle veel meeldib teha peale iluvõimlemise?

Peale iluvõimlemise meeldib mulle tantsida.

Ma tantsin flamencot. Mulle meeldib veel lõbutseda sõbrannade ja sõpradega, nagu kõigile.

Kes tahab Kadri Riikoja minna põialt hoidma, siis saab seda teha lähiajal koguni kolmel tähtsal võistlusel:

23. mail Münsbachis – Greater Region & BeNeLux Cup
13. juunil Belairis Complexe Sportif – Luksemburgi meistrivõistlused
27. ja 28. juuni Limpertsbergis Centre Sportif Tramsschapp – EWUB Luxembourg Trophy

OTSIME TUBLISID NOORI

Meie armsad noored, andke palun meile teada noortest eestlastest, kes on Luksemburgis edukad sportlased või tublid mõnel kultuurialal või lihtsalt andekad. Siis me hea meelega kirjutame neist! Kirjutage meile: monikord.toimetus@gmail.com

Mai algul käis esimest korda Luksemburgis esinemas paljude lemmik Peeter Oja. Enne esinemist andis Oja intervjuu ajalehe Mõnikord noortele reporteritele Mirte Kurmile (vasakul) ja Katria Kivikule. Intervjuud saab lugeda ajalehe järgmises numbris!

Andrus Kivirähki uued lõbusad lood

Mirte Kurm

Hiljuti ilmus Andrus Kivirähkil uus lasteraamat “Karneval ja kartulisalat”. See on sarnane tema raamatule “Kaka ja kevad”, sest seal on ka palju lühikesi naljakaid lugusid ja ka pildid on joonistanud Heiki Ernits. Sisekaane pildid on neis raamatutes küll erinevad, aga vaa-dake ise, mille poolest.

Raamat on väga tore ja lõbus, mõnus on lugeda ka, sest lood ei ole väga pikad ja nii ei jõua lugedes ära väsida. Mitmed lood selles raamatus on enne ilmunud ka ajakirjas Täheke.

Minu lemmikjutud sellest raamatust olid “Ahvi saba”, mis rääkis sellest, kuidas ahvi saba tahtis targaks saada ja läks kooli, “Tark padi”, milles oli juttu padjast, kes sai väga targaks ja hakkas lausa õpetajaks, ning kolmandaks lemmikuks oligi nimilugu “Karneval ja kartulisalat”. See lugu oli sünnipäevapeost, kus nüüelda leevike sõi kõik kartulisalati ära.

Naersin neid lugusid lugedes kohe päris palju!

Mõned lood olid mulle juba enne tuttavad, sest Andrus Kivirähki oli neid meile ette lugenud, kui ta möödunud aastal Luksemburgis külas käis. Sellegipoolest oli neid vahva uuesti üle lugeda.

Kivirähki on ise rääkinud, et “Karneval ja kartulisalat” on mõtteline järg raamatule “Kaka ja kevad”, aga lihtsalt uute kangestega. “See on nagu uus saak - kui sügis käes, siis korjatakse õunad ära ja järgmiseks sügiseks on uued õunad puule kasvanud. Nüüd on uus sügis käes ja uued õunad,” rääkis kirjanik talvel, kui raamat ilmus.

Soovitan seda raamatut nii täiskasvanutele kui lastele, ühtviisi lõbus on seda lugeda kõigil.

Siit Bocki kaljult sai alguse Luksemburg

Kõige esimesed teadmised

Luksemburgi alast pärinevad kuulsalt Rooma keisrilt Julius Caesarilt

Esimesed jäljed inimasustusest praeguse Luksemburgi territooriumil pärinevad juba varasest kiviajast, rohkem kui 35 000 aastat tagasi

Kui roomlased jõudsid Julius Caesari valitsemisajal, 53. aastal eKr. oma vallutusretkedega Moseli orgu, leidsid nad siit eest jõuka treeverite nimelise keldi hõimu, kes oli seda ala asustanud juba peaaegu 600 aastat. Just Caesar oli see, kes oma teoses “Gallia sõja kommentaarid” kirjeldas esimest korda praegust Luksemburgi territooriumi.

Rooma ajal kujunes nüüdse pealinna asukohal paiknevast asulast strateegiline Rooma maantee sõlmpunkt, mida läbis ka tähtis kauba- ja sõjatee Reimisist Trieri. Naaberlinnast Trierist oli 4. sajandiks kujunenud Rooma impeeriumi tähtsaim ja suurim linn põhjapool Alpe, Gallia Belgica provintsi pealinn. Seal asus piiskopi residents.

Trier oli üks suurimaid linnu tolle-aegses maailmas. Hiilgeaegadel arvatakse olevat seal elanud 100 000 elaniku, sama palju kui tänapäeval. Praeguse mõistes oli Trier seega miljonilinn.

Retiariuse ja secutori võitlusstseeni kujutav detail Nennigi külas asuvast Rooma põrandamosaaligist

Luksemburgis asus maantee ristmik praeguse Mihkli kiriku kõrval. (Prantsusepäraselt Saint-Micheli kirik, mis asub sissesõidul vanalinna, kui tulla Clauseni poolt üles märke.) Sealsamas tegutses ka suur kalaturg, mille ümber oligi tekkinud esimene asustus. Pfaffenthalist viis üle Alzetti jõe roomlaste ehitatud sild. Bocki kaljul aga pidas valvet 3. sajandil ehitatud vahitorn, linna kõigi tulevaste kindluste eellane.

Lääne-Rooma keisririigi lagunemise ajal, 4. sajandil, tungisid siinsetele aladele frangid, tuues endaga kaasa germaani keele, millest segunemisel kohalike keeltega kujunes ajapikku praegune letseburgi keel.

Tänane Luksemburg sai alguse vahetuskaubast Trieri kloostriga

Tekst ja fotod Raivo Tulva

Rooma villa rekonstruksioon Borgis, Moseli Saksamaa-poolsel kaldal

Luksemburgi sünnipäevaks peetakse 963. aastat, kui mõjuvõimas Ardenide krahv Siegfried I (elas aastatel 922-998) omandas palmipuudepühalt vahetuskaubana Trieri St. Maximini kloostrilt Alzetti jõe kohal kõrguva Lucilinburhuci kalju koos seal asuva väikese vahitorniga. See feodaalmaade vahetuskaupa kinnitav dokument oli esimene kord, mil kirjalikult mainiti Luksemburgi nime. Luksemburgi sünnitunnistuse originaali säilitatakse Trieris.

Kuigi Bocki kaljukindluses istuvale Siegfriedile kuulus hulk ümberkaudseid maavaldusi Moselist kuni Ardenideni, olid need laialipaisatud ja neid valitsesid ebakindlad vasallid. Maade ühendamise ja ühtse riigi loomiseni jõudsid alles Siegfriedi järglased.

Lucilinburhuci kindlusest kujunes tasapisi tugev keskus. Selle ümber asuvad maavaldused koondusid 11.-13. sajandil ühtseks riigiks. Seda nii maomanike abielude, vasallsuhete kui valituste abil ning lõpuks valitses tekkinud Luksemburgi krahviriiik juba suurt ala Maasi ja Moseli jõgede vahel.

13. sajandil sai Luksemburgist krahviriiigi administratiivkeskus, kus sel ajal elas neli-viis tuhat inimest. Elanikele frangid, tuues endaga kaasa germaani keele, millest segunemisel kohalike keeltega kujunes ajapikku praegune letseburgi keel.

Aga 1340. aastal toimunud sündmus röömustab meid tänaselgi päeval. Nimelt siis toimus esimene suur aastalaat Schueberfouer. Luksemburgi krahviriiigist sai hertsogiriik Wenceslaus I valitsemise ajal 1354.

2500 aasta vanuse keldi küla väljakaevatud varemed suurimal Luksemburgis leitud keldi asualal, Titelbergi platool. See asub Rodange'i lähedal

A J A
L O O
M Ä N G

Ajalooküljel hakkab meie toimetus iga kord esitama ka ühe küsimuse, millele ootab vastuseid kõigilt noortelt. Auhinnaks loosime välja piletid põnevasse Luksemburgi linna ajaloomuuseumisse! Raivo Tulva küsimus kõlab: **Luksemburgi mainiti ajalooürikutes esmakordselt aastal 963. Tallinna linna mainiti esmakordselt natuke hiljem. Mitu aastat hiljem?** Vastused saata meiliaadressile: raivo.tulva@hotmail.com